

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γενική Γραμματεία Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής
Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)Γεν. Διεύθυνση Θεσμικής κι Επιχειρησιακής
Υποστήριξης ΕΣΠΑΕιδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων και
Χρηματοδοτικών Εργαλείων (ΕΥΚΕ-ΧΕ)

ΕΥΚΕ-ΧΕ: 1147

Ταχ. Δ/ση: Νίκης 10, 3ος όροφος,
10563, Αθήνα

Πληροφορίες: Νίκος Γαβαλάς

Τηλέφωνο: 210 3742054

Email: stateaid_unit@minfin.gr

Προς: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Προγράμματος «Στερεά Ελλάδα»
Υψηλάντη 12, τ.κ.35131, Λαμία, Ελλάδα
e-mail: stereaellada@mou.gr
msakellari@mou.gr

Θέμα: Διατύπωση γνώμης για ζητήματα κρατικών ενισχύσεων σχετικά με την Πρόσκληση με τίτλο «Υλοποίηση δράσεων της Στρατηγικής με τίτλο «Πολιτιστική, Περιβαλλοντική, Τουριστική Διαδρομή Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας» με αξιοποίηση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) του Χωρικού Φορέα "Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας"- Νέες Δράσεις»

σχετ.: Το με α.π.2508/3.9.2025 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Στερεά Ελλάδα» (Αρ.πρωτ. ΥΠΕΘΟΟ 152684 ΕΙ 3.9.2025/ΕΥΚΕ-ΧΕ 1147).

Σε συνέχεια του ανωτέρω σχετικού εγγράφου της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Στερεά Ελλάδα», στο οποίο επισυνάπτεται το σχέδιο Πρόσκλησης με τίτλο «Υλοποίηση δράσεων της Στρατηγικής με τίτλο «Πολιτιστική, Περιβαλλοντική, Τουριστική Διαδρομή Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας» με αξιοποίηση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) του Χωρικού Φορέα "Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας"- Νέες Δράσεις», για το οποίο ζητούνται οι απόψεις της Υπηρεσίας μας αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημειώνονται τα εξής:

- Σύμφωνα με το περιεχόμενο του σχεδίου Πρόσκλησης το αντικείμενο του έργου περιγράφεται ως εξής:
«Η πρόσκληση στοχεύει στη χρηματοδότηση των νέων δράσεων/πράξεων της εγκεκριμένης επικαιροποιημένης/συνεχιζόμενης Στρατηγικής με τίτλο «Πολιτιστική, Περιβαλλοντική, Τουριστική Διαδρομή Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας» με αξιοποίηση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) στο Πρόγραμμα «Στερεά Ελλάδα» 2021-2027 του Χωρικού Φορέα "Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας", οι οποίες εμπίπτουν στο ειδικό στόχο RSO5.2 του Προγράμματος Στερεά Ελλάδα 2021-2027. Με την παρούσα πρόσκληση χρηματοδοτούνται οι νέες δράσεις που περιλαμβάνονται στον Χρηματοδοτικό Πίνακα που συνοδεύει την αρ.2055/15-07-2025 (ΑΔΑ 97ΚΦ7ΛΗ-Θ7Ρ) Απόφαση Έγκρισης της ανωτέρω επικαιροποιημένης/συνεχιζόμενης Στρατηγικής και ειδικότερα τις παρακάτω δράσεις/πράξεις:
1. Ειδική Σήμανση Διαδρομής Φύσης και Πολιτισμού της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (RSO5.2)
2. Αναβάθμιση των κτιριακών εγκαταστάσεων του Κέντρου Ιστορικής Ενημέρωσης Θερμοπυλών (RSO5.2)

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

3. Α' ΦΑΣΗ Έργο αποκατάστασης Νοτιοανατολικής (ΝΑ) Πτέρυγας της Ιεράς Μονής του Οσίου Λουκά στο Στείρι Βοιωτίας (RSO5.2)

4. Κυκλοφοριακές παρεμβάσεις στην περιοχή της Ερέτριας (RSO5.2)

5. Προώθηση και Προβολή Σημείων Ενδιαφέροντος της Πολιτιστικής, Περιβαλλοντικής, Τουριστικής Διαδρομής Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, με εφαρμογές ΤΠΕ (RSO5.2)».

Δυνητικοί Δικαιούχοι της Δράσης: Υπουργείο Πολιτισμού, και εποπτευόμενοι φορείς του, Δήμος Ερέτριας, Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, Δήμος Λαμιέων,

Η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την ένταξη πράξεων με την υπό εξέταση πρόσκληση ανέρχεται σε 2.944.416,00 €.

2. Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης ορίζει τις κρατικές ενισχύσεις ως «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής [...], κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές. Με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) που εξειδικεύει το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση». «Επιχειρήσεις» θεωρούνται οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Συνεπώς, ο χαρακτηρισμός μιας συγκεκριμένης οντότητας ως επιχείρησης εξαρτάται αποκλειστικά από τη φύση των δραστηριοτήτων που ασκεί. Μεταξύ άλλων, ο χαρακτηρισμός μιας οντότητας ως επιχείρησης συνδέεται πάντα με συγκεκριμένη δραστηριότητα. Μια οντότητα που ασκεί τόσο οικονομικές όσο και μη οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να θεωρείται επιχείρηση μόνο σε σχέση με τον πρώτο τύπο δραστηριοτήτων. Για να γίνει διάκριση μεταξύ οικονομικών και μη οικονομικών δραστηριοτήτων, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένα αποφανθεί ότι κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά αποτελεί οικονομική δραστηριότητα.
3. Το αντικείμενο της υπό εξέταση Πρόσκλησης περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, δράσεις ειδικής σήμανσης διαδρομής φύσης και πολιτισμού, προώθησης και προβολής σημείων ενδιαφέροντος της Πολιτιστικής, Περιβαλλοντικής, Τουριστικής Διαδρομής Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας με εφαρμογές ΤΠΕ, αναβάθμισης κτιριακών εγκαταστάσεων κ.α. Ως εκ τούτου, κάποιες από τις δράσεις ενδέχεται να συνάδουν με άσκηση οικονομικής δραστηριότητας, καθώς υφίσταται μία πλήρως απελευθερωμένη αγορά και υπάρχουν και άλλες οικονομικές οντότητες που προτίθενται και δύνανται να παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες, ενώ άλλες δύνανται να μην αφορούν σε άσκηση οικονομικής δραστηριότητας ή/και να μην ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης. Προκειμένου να καθοριστεί εάν οι ανωτέρω ενέργειες που θα χρηματοδοτηθούν μέσω της πρόσκλησης ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, είναι αναγκαίο να διαπιστωθεί εάν πληρούνται σωρευτικά οι τέσσερις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παρ. 1 ΣΛΕΕ για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης:
  - α) χρηματοδότηση με κρατικούς πόρους,
  - β) χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος,
  - γ) επιλεκτική μεταχείριση και
  - δ) νόθευση του ανταγωνισμού και επίδραση στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές.

Επομένως, λαμβάνοντας υπόψη ότι το υπό εξέταση σχέδιο Πρόσκλησης περιλαμβάνει δράσεις διαφορετικού τύπου, κρίνεται ότι το θεσμικό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων στο οποίο δύναται να εμπίπτουν οι πράξεις που θα χρηματοδοτηθούν μέσω αυτής ποικίλει και ως εκ τούτου, η πλήρωση του κριτηρίου της συμβατότητας με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων θα αξιολογηθεί κατά την υποβολή της κάθε πράξης.

Επιπλέον σημειώνεται ότι, το αναφερόμενο θεσμικό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων στο προοίμιο (έχοντας υπόψη) του υπό εξέταση σχεδίου Πρόσκλησης είναι ορθά καθορισμένο.

Επισημαίνεται ότι, αναφορικά με τις δράσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ (κεφ. 3.5.2.2 & 3.5.2.3 του σχεδίου πρόσκλησης), συστήνεται να διευκρινιστεί ότι ενδέχεται να ανακύψουν πρόσθετες προϋποθέσεις για την διασφάλιση της μη ύπαρξης στοιχείων κρατικής ενίσχυσης σε συγχρηματοδοτούμενα έργα, λαμβάνοντας υπόψη την ισχύουσα Εθνική νομοθεσία (π.χ. εφαρμογή net billing).

4. Γενική επισήμανση: Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή από την οικεία Διαχειριστική Αρχή, όσον αφορά στην χρηματοδότηση Πράξεων στον ίδιο ή σε άλλους Δικαιούχους Πράξεων παραπλήσιου περιεχομένου. Ενδεικτικά σε περίπτωση, κατά την οποία ο ανωτέρω Δικαιούχος ή άλλοι Δικαιούχοι έχουν ήδη ή πρόκειται στο άμεσο μέλλον να αναλάβουν την υλοποίηση πράξεων με συναφές αντικείμενο, τότε η περιγραφή και διαστασιολόγηση των πράξεων πρέπει να είναι σαφής ακριβής και ξεκάθαρη προς αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων ή και ενδεχόμενης σταυροειδούς χρηματοδότησης.
5. Σημειώνεται ότι οι μεμονωμένες προτάσεις στο πλαίσιο της υπό εξέταση Πρόσκλησης πρέπει να εξεταστούν διακριτά αναφορικά με την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη με αρ.πρωτ. 99801/ΕΥΚΕ-ΧΕ 1162/27.10.2023 εγκύκλιο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων».
Για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της εκάστοτε πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνεται η λίστα ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που έχει κοινοποιηθεί με την με Α.Π. 115150/ ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολή του ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ, αντίγραφο της οποίας πρέπει να τηρείται στο φάκελο της πράξης.

Επιπλέον και εφόσον για την υλοποίηση της πράξης χρησιμοποιηθεί άρθρο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει:

- με την έκδοση της απόφασης ένταξης πράξης, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης πρέπει άμεσα να συμπληρώσει και να διαβιβάσει την ΕΥΚΕ ΧΕ το Παράρτημα II του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 (ΓΑΚ), που περιλαμβάνει συνοπτικές πληροφορίες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που απαλλάσσονται σύμφωνα με τους όρους του εν λόγω Κανονισμού, προκειμένου η ΕΥΚΕ ΧΕ να προβεί στην ηλεκτρονική υποβολή της πράξης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού) μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής SANI, εντός των καθορισθέντων χρονικών ορίων που τίθενται στο άρθρο 11 του ΓΑΚ.
- σε περίπτωση που η χορηγηθείσα κρατική ενίσχυση αφορά σε ποσό 100.000 € και άνω, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης πρέπει να αποστέλλει στην ΕΥΚΕ ΧΕ τα στοιχεία που απαιτούνται για τη δημοσιοποίηση χορηγηθείσας μεμονωμένης κρατικής ενίσχυσης στην εφαρμογή ΤΑΜ (Transparency Award Module) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατ' εφαρμογή της με αρ. πρωτ. 12163/ΕΥΚΕ/4902/27.01.2017 επιστολής της ΕΥΚΕ με θέμα «Υποχρέωση και διαδικασίες δημοσίευσης στοιχείων χορηγούμενων κρατικών ενισχύσεων» (Παράρτημα III του Κανονισμού (ΕΕ)

αριθ. 651/2014 (ΓΑΚ) η οποία επικαιροποιήθηκε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας στις 10.07.2023 «Νέα όρια δημοσίευσης πληροφοριών στο TAM».

Η παρούσα γνωμοδότηση παρέχεται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΥΚΕ-ΧΕ και περιορίζεται στην παροχή απόψεων σχετικά με τη συμμόρφωση του υπό κρίση μέτρου ενίσχυσης με τους κανόνες Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων της ΕΕ. Επισημαίνεται ότι δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ΕΥΚΕ-ΧΕ η αξιολόγηση οποιαδήποτε άλλης πτυχής του μέτρου ενίσχυσης, περιλαμβανομένων θεμάτων που άπτονται του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων.

Οι απόψεις της ΕΥΚΕ-ΧΕ βασίζονται αποκλειστικά στις πληροφορίες που παρείχε εγγράφως η οικεία Διαχειριστική Αρχή και ειδικότερα στο περιεχόμενο του Σχεδίου Πρόσκλησης, έγγραφο στο οποίο αφορά η γνωμοδότηση της ΕΥΚΕ-ΧΕ βάσει των αρμοδιοτήτων της. Εάν οι παρασχεθείσες πληροφορίες αποδειχθούν ελλιπείς ή εσφαλμένες, ή το μέτρο ενίσχυσης δεν υλοποιηθεί σύμφωνα με τις παρεχόμενες πληροφορίες, η ΕΥΚΕ-ΧΕ διατηρεί το δικαίωμα να επανεξετάσει τις απόψεις της σε σχέση με αυτές που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για κάθε αναγκαία διευκρίνιση.

Ο Προϊστάμενος της ΕΥΚΕ-ΧΕ
Ευάγγελος Στουραϊτης

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Αν. Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
2. Γραφείο Γενικής Γραμματείας Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
3. Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Θεσμικής και Επιχειρησιακής Υποστήριξης
4. Ε.Υ.Κ.Ε.-Χ.Ε.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

